Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Pastoor van Loenhoutlaan te Malle.

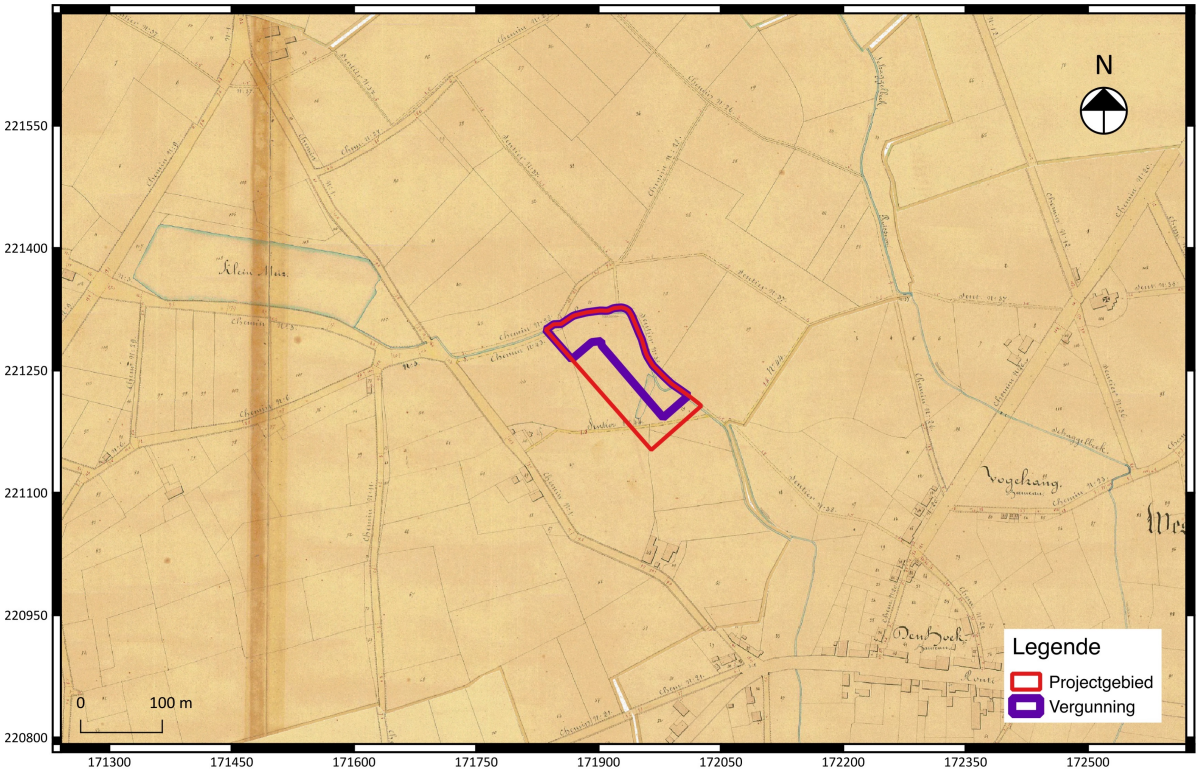

Wouter Yperman

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Pastoor Van Loenhoutlaan te Malle.

Wouter Yperman

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Archeologienota met beperkte samenstelling: Het archeologisch bureauonderzoek aan de Pastoor Van Loenhoutlaan te Malle.

Initiatiefnemer:	VMSW
Projectleiding:	Wouter Yperman
Leidinggevend archeoloog:	Wouter Yperman
Auteurs:	Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld) Voorpagina: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen (ca 1840) met situering van het projectgebied[1].

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

[1] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Inhoudstafel

Inhoudstafel p. 1

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek p. 3
1.1 Beschrijvend gedeelte p. 3
1.1.1 Administratieve gegevens p. 3
1.1.2 Onderzoeksopdracht p. 5
1.1.3 Werkwijze p. 9
1.2 Assessmentrapport p. 9
1.2.1 Bodemopbouw p. 9
1.2.2 Archeologische voorkennis p. 10
1.2.3 Bestaande infrastructuur p. 13
1.2.4 Confrontatie met de geplande werken p. 13
1.3 Samenvatting p. 14

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen p. 15
2.1 Gemotiveerd advies p. 15
2.2 Programma van maatregelen p. 15

Bijlage p. 17

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017J191

Aanleiding: De archeologienota met beperkte samenstelling (nota light) werd opgemaakt voor de uitbraak van een bestaande parking, aanleg van een afwatering, wandelpaden, parking en omgevingsaanleg van een terrein dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een perceeloppervlakte van ongeveer 14.260 m^2 en een vergunningsoppervlakte van ongeveer 7.837 m^2. Daarmee valt de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3.000 m^2 of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig buiten de archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones, liggen.

Vigerende wetgeving: Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk, aangepast op 1 januari 2017.

Erkend archeoloog: Wouter Yperman, OE/ERK/Archeoloog/2015/00056 &
Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002

Locatie: Malle, Pastoor Van Loenhoutlaan (fig. 1.1 en 1.2)
Bounding box: punt 1: x=171835, y=221153
punt 2: x=172026, y=221327

Gemeente Malle, Afdeling: 1, Sectie: A, Percelen: 709K, 709K3 & 712B(fig. 1.3).

Periode uitvoering: 17 oktober 2017

Relevante termen: Bureauonderzoek, buitengebied,

Verstoorde zones: De reeds bestaande parking en voormalige slibstockage.

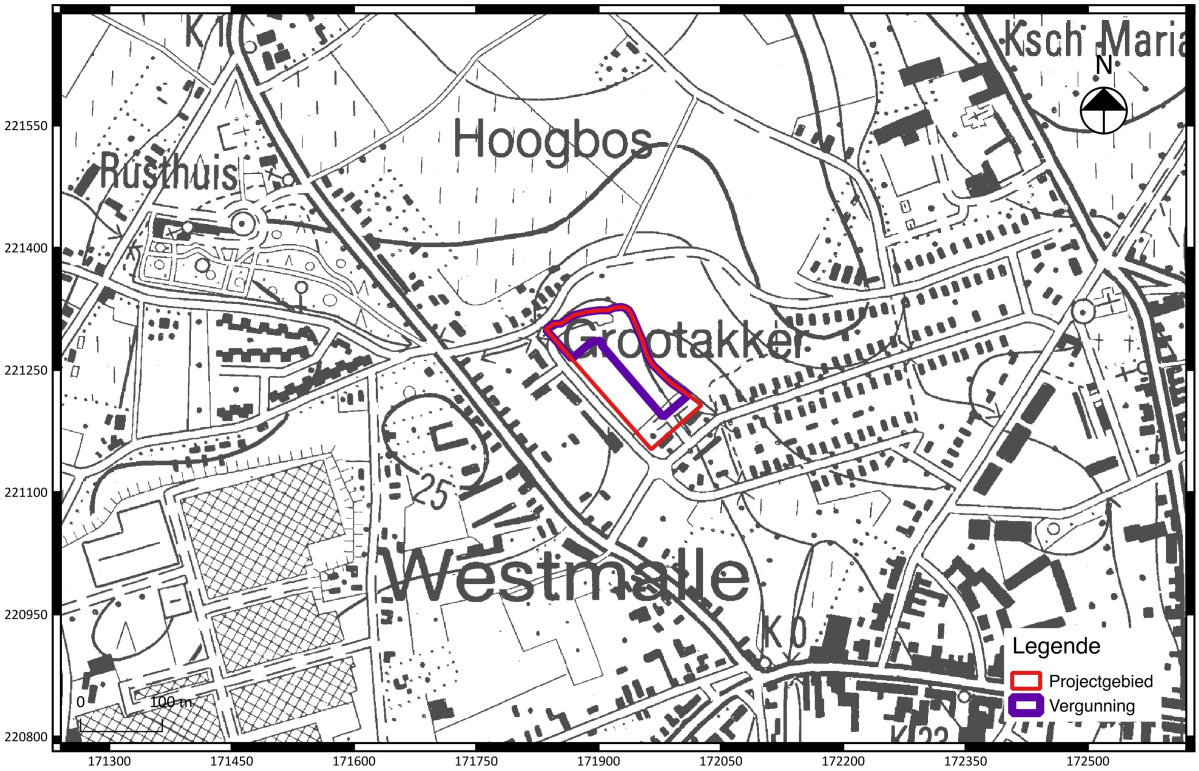

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied[2].

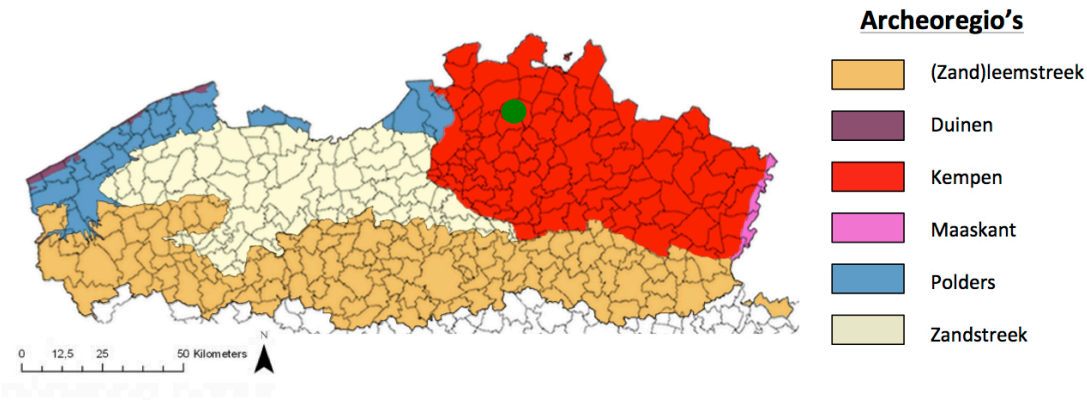

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's[3].

[2] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[3] Kaart op basis van https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie

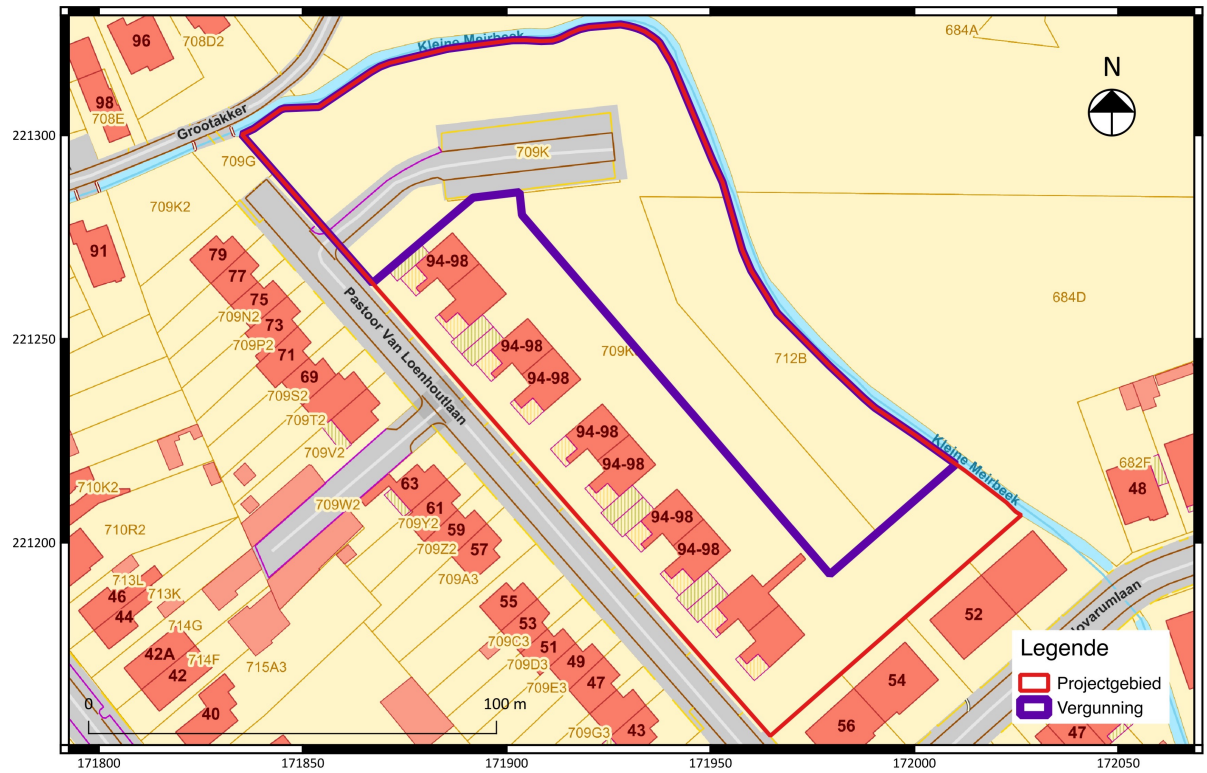

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied[4].

1.1.2 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch bureauonderzoek beoogt om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op een terrein, de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.

De Code Goede Praktijk biedt de mogelijkheid om een nota met beperkte samenstelling (nota light) in te dienen indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:
1° met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2° de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;
en er dus geen verdere maatregelen nodig zijn, dan mag de rapportering over het bureauonderzoek van het terrein beperkt blijven[5].

[4] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[5] Code Goede Praktijk 12.5.3.3

Legende
Bestaande bomen
Nieuwe bomen
Te verwijderen
Vaste beplanting met struweel van meidoorn, hazelaar en wilde liguster
Parking in betonsteen met meidoornhaag
Pad in porfiersplit met metalen afboording
Zitbank
Graasbrug met inkokering bestaande beek
Rioolbuizen voor hemelwaterafvoer
CLUSTER landschap en stedenbouw
Vrijheidstraat 32, bus15 - 2000 antwerpen
tel/fax. +32 3 663 00 42
info@clusterlandscape.be
www.clusterlandscape.be
CLUSTER
landschap stedenbouw
Groep Infrabo
Langstraat 65 - 2260 Westerlo (Tongerlo)
tel. +32 14 58 50 05
fax. +32 14 59 03 67
info@infrabo.be
www.infrabo.be
groep infrabo
Dossiernummer: WI 2003/1430/03
project Pastoor Van Loenhoutlaan - Wegen, riolen en omgevingswerken in Malle
Aanlal Plannen: 5
Plan nummer: 4/5
VOORONTWERP
Omschrijving: Voorstel aanleg van publieke ruimte
Provincie: Antwerpen
Gemeente: Malle
Adres: Pastoor van Loenhoutlaan, 2390 Westmalle
Kadastraal: 07094, 709K3, 712B
Opdrachtgever: Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)
Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel
tel. 02 505 45 45
info@vmsw.be
www.vmsw.be
Schaal: 1:500 (A1 formaat)
Datum: 24 maart 2017
Noord
0m 5m 10m 25m 50m
Straatmeubelen
1. Fietsenrek
2. Robinia verticaestel (x3)
3. Palisadenpad
4. Aftoren
5. Zig-zag balk
6. Kronkelpad
7. Draaibalk
8. Touwenpad
9. Eiland (x6)
Aula in zuiden beplanting
A
B
C
A'
B'
C'
d'Aldrine
d'Aldrine
d'Aldrine

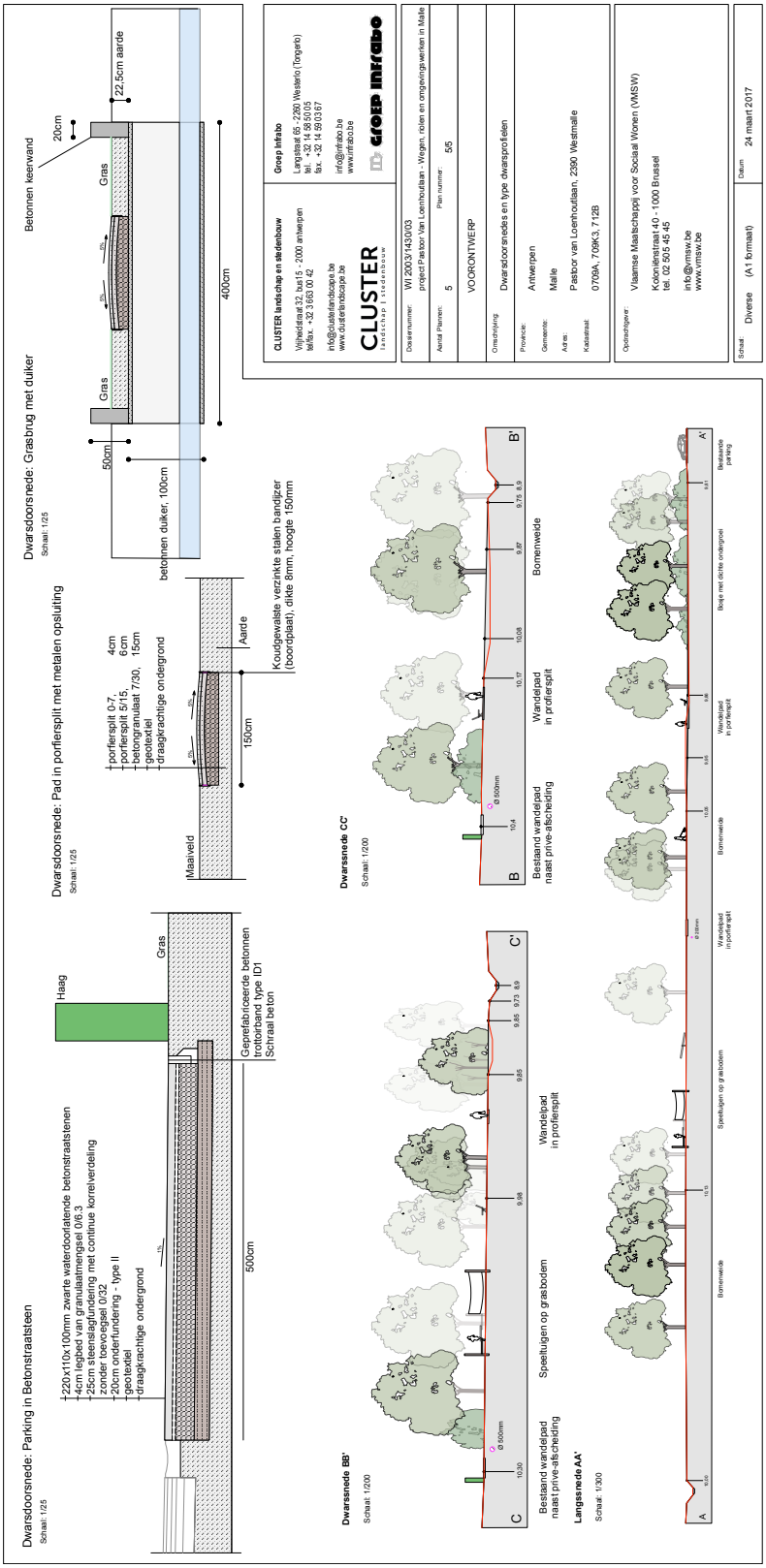

Fig. 1.5: Doorsnedes van de geplande werken[7].

[7] ©CLUSTER, originele in bijlage.

Beschrijving geplande werken:
Op basis van informatie van de initiatiefnemer bestaan de geplande werken uit de aanleg van een park en bestaat dit uit het uitbreken van de bestaande parking en riolering onder de parking; het aanleggen van een beperkte parking met een opbouw van 59 cm. langs de straat; het aanleggen van wandelpaden met een opbouw van 25 cm. ; het aanleggen van een afwatering in een voormalige gracht en doorsteken naar de Kleine Meirbeek; het verwijderen, snoeien en bijplanten van groen; het plaatsen van banken en houten speeltuigen (fig. 1.5 - fig. 1.6). De werken worden uitgevoerd in een deel van het projectgebied. Enkel dit deel van het projectgebied met een oppervlakte van 7.837 m^2, het vergunningsgebied, maakt deel uit van deze archeologienota.

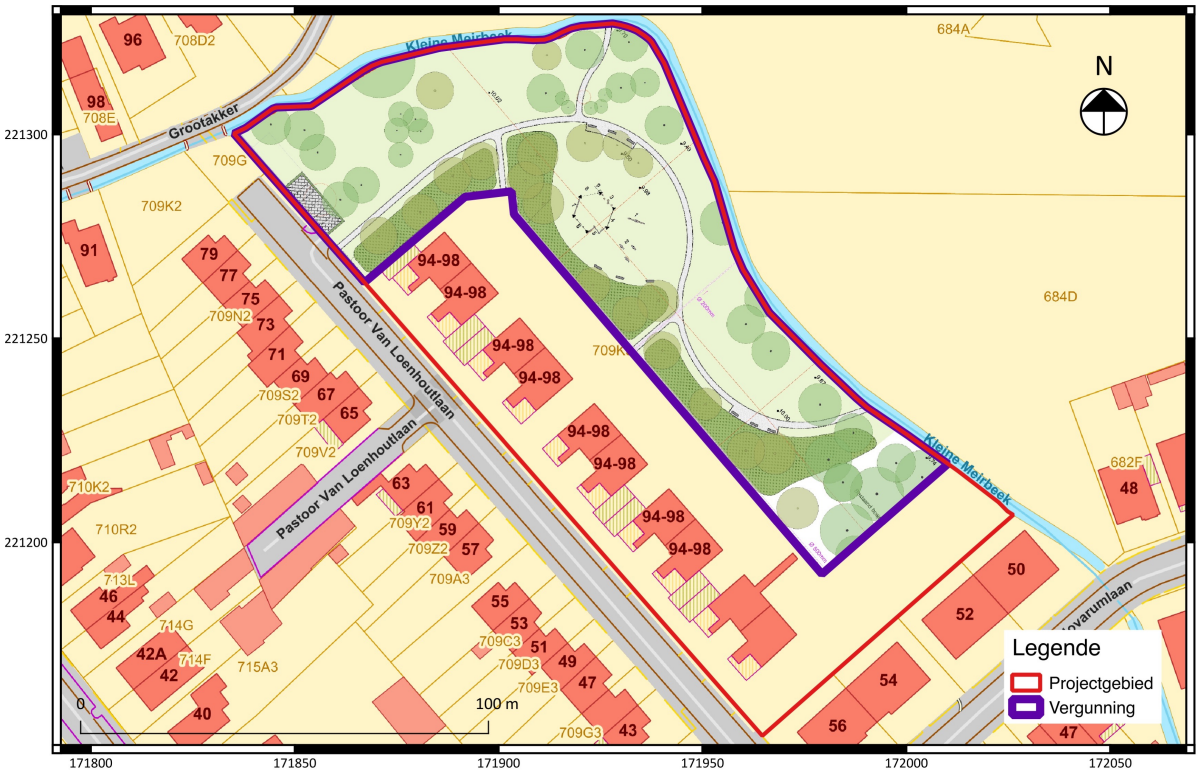

Fig. 1.6: Inplanting van de werken in het projectgebied[8].

Doorslaggevend aspect:
Het doorslaggevende aspect dat in aanmerking komt om deze nota met beperkte samenstelling te verantwoorden is dat de werken ofwel het wegnemen van de bestaande verstoringen zijn ofwel grotendeels plaatvinden binnen de teelaarde ofwel zo beperkt zijn dat de ingreep niet kan beschouwd worden als een significante verstoring van potentieel archeologische waarden. Deze aspecten zijn enkel van toepassing op het vergunningsgebied en niet het volledige projectgebied.

[8] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV), ©X, originele in bijlage.

1.1.3 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek in het kader van een nota met beperkte samenstelling waarbij met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein en/of het onderzoek in functie van de werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en/of met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, werden de reeds uitgevoerde archeologisch onderzoeken en de bodemopbouw ruimtelijk en inhoudelijk geconfronteerd met de aanwezige infrastructuur en de geplande werken.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Bodemopbouw

De bodemkaart toont voor het projectgebied verschillende bodems (fig. 1.7):

- w-Sdm: Matig natte lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont met klei-zand substraat op geringe tot matige diepte (0-125cm).
- w-Zcm: Matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont met klei-zand substraat op geringe tot matige diepte (0-125cm).
- Semz: Natte lemig zandbodem met dikke antropogene humus A horizont met sedimenten die lichter of grover worden in de diepte.

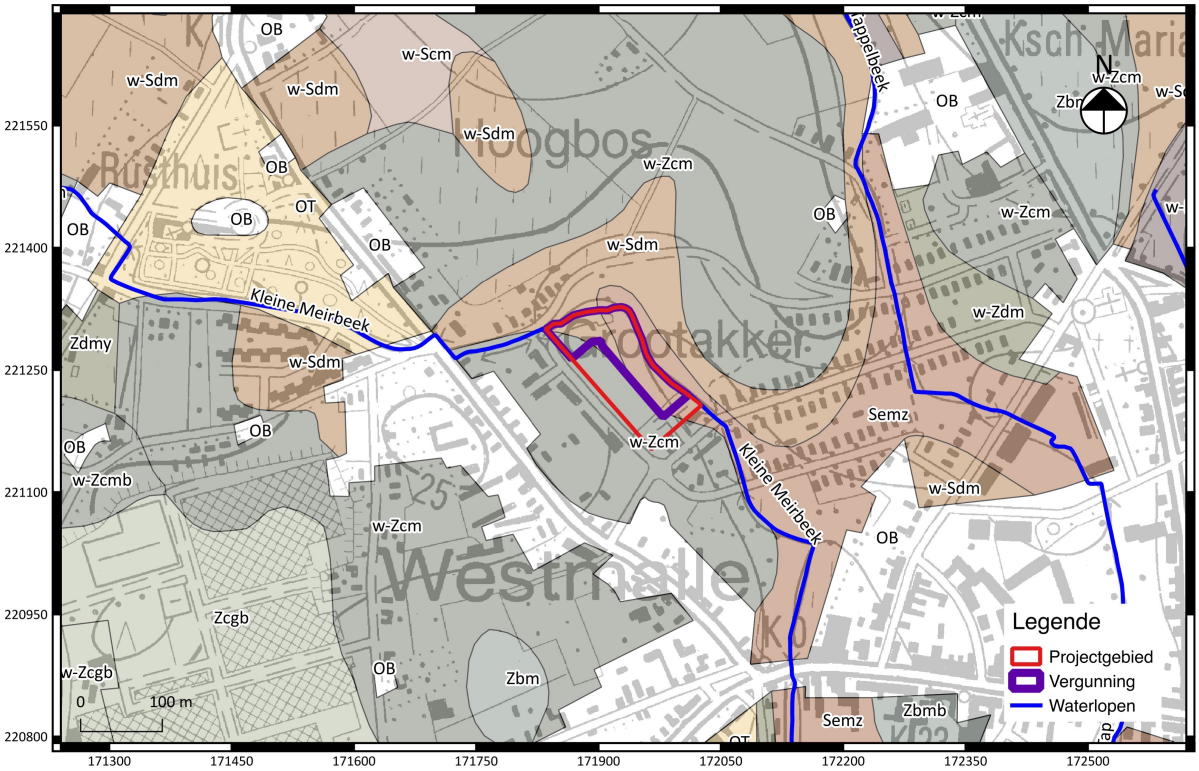

Fig. 1.7: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied[9].

[9] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Het volledige vergunningsgebied betreft een ..m-bodem. Dit zijn bodem met een dikke antropogene humus A horizont. De dikte is minstens 60cm. Deze bodems zijn ook gekend als plaggenbodems, Dit zijn bodems die zijn opgehoogd met met mest verrijkte zoden. Hoewel een ..m-bodem niet per sé een plaggenbodem is en een plaggenbodem niet per sé een A horizont heeft van minstens 60 cm. Deze bodems vormen een goede afdekking voor het archeologisch vlak dat hieronder gelegen is. Onder deze dikke humus A horizont kan een begraven podzol aanwezig zijn, indien deze niet is opgenomen in de A horizont door middel van diep-ploegen. Op de bodemkaart zijn deze aangegeven als ..g-bodems.
Deze komen ten zuidwesten van het projectgebied voor. De Kleine Meirbeek zorgt ervoor dat de onmiddellijke omgeving van de beek een natte bodem is (fig. 1.7 / .e.). Verder daar vandaan is de grond droger (fig. 1.7/ .d. & .c.), wat beter is voor bewoning.

1.2.2 Archeologische voorkennis

Het projectgebied situeert zich tussen verschillende archeologisch gekende locaties die terug te vinden zijn op de CAI (Centrale Archeologische Inventaris) (fig. 1.8). Ten noorden van het projectgebied zijn bij een prospectie en booronderzoek in 2002 archeologische vondsten aangetroffen uit voornamelijk de middeleeuwen, maar ook de steentijd en nieuwe tijd. Geen enkele locatie heeft tot dusver een vervolgonderzoek gekregen in de vorm van een proefsleuvenonderzoek of opgraving. Ten noordwesten is een plaats van een 18de eeuwse aanval van Oostenrijkers op een Frans konvooi aangeduid (fig. 1.8/159195). Ten oosten is de laatmiddeleeuwse Sint-Martinuskerk aanwezig (fig. 1.8/105666).

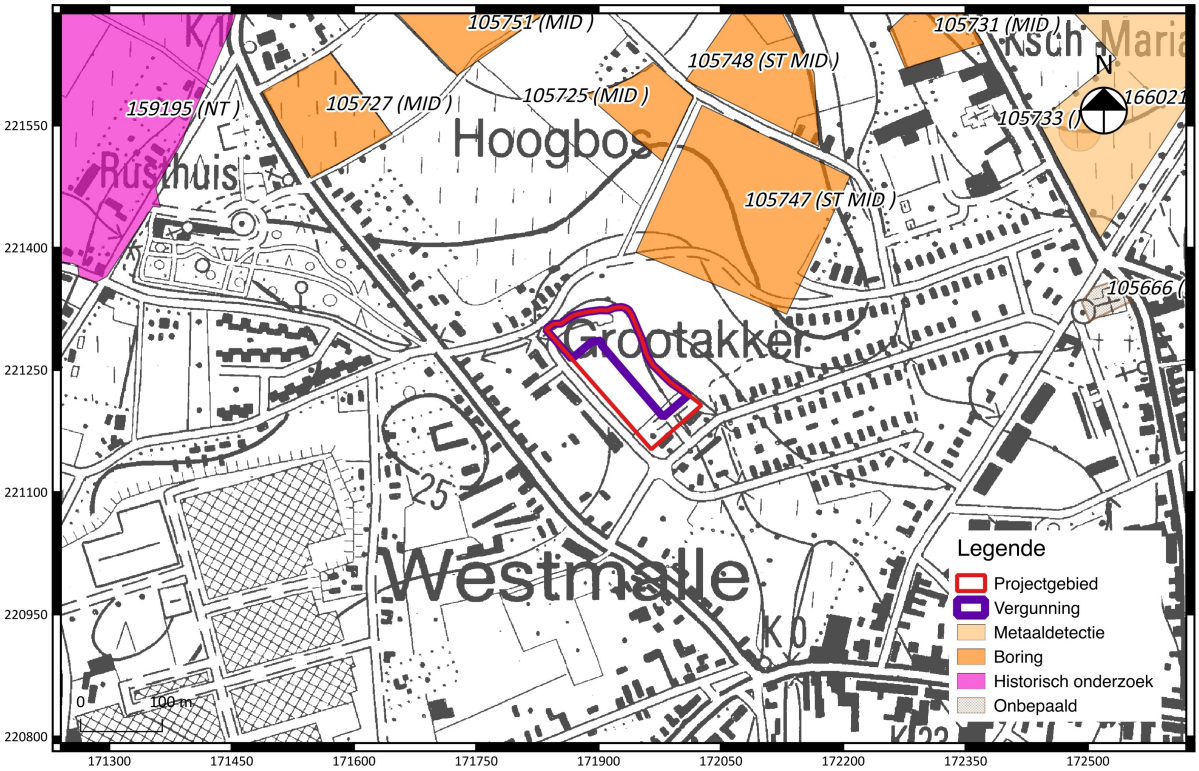

Fig. 1.8: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied[10].

[10] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Fig. 1.9: Uittreksel uit de kaart van Ferraris (1777) met situering van het projectgebied[11].

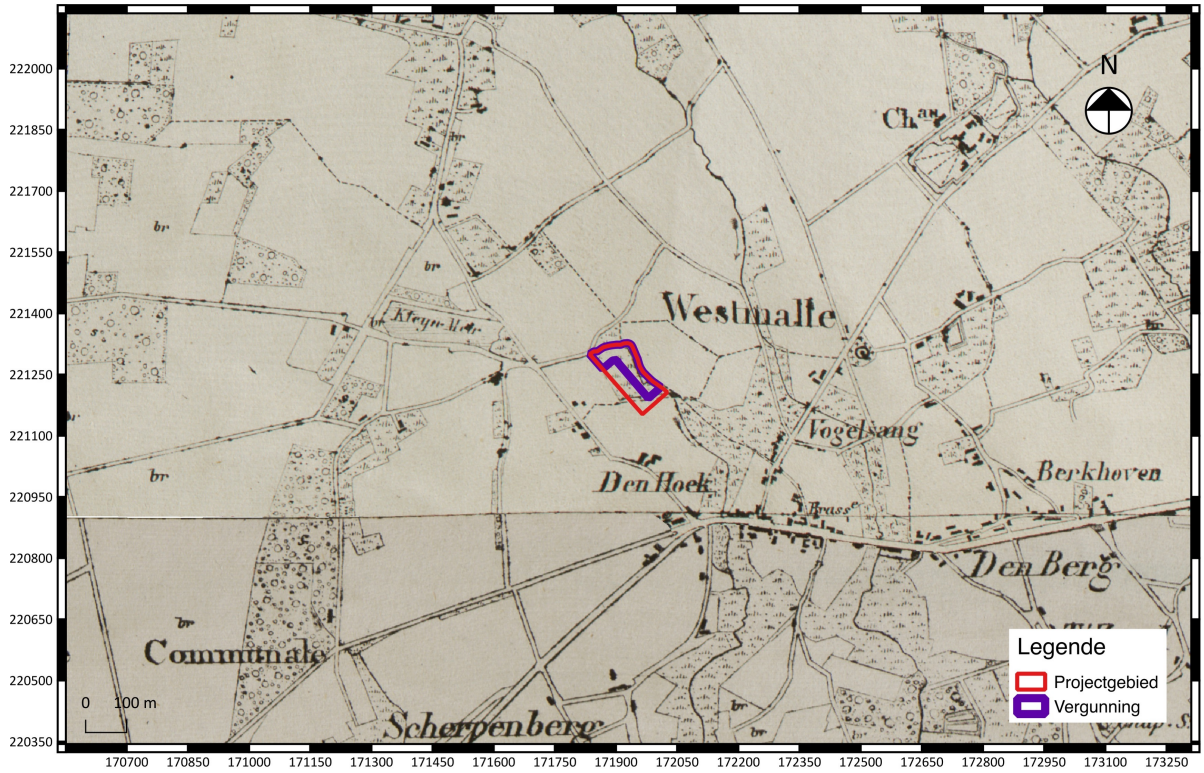

Fig. 1.10: Uittreksel uit de kaart Vandermaelen (1846-1854) met situering van het projectgebied[12].

[11] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[12] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

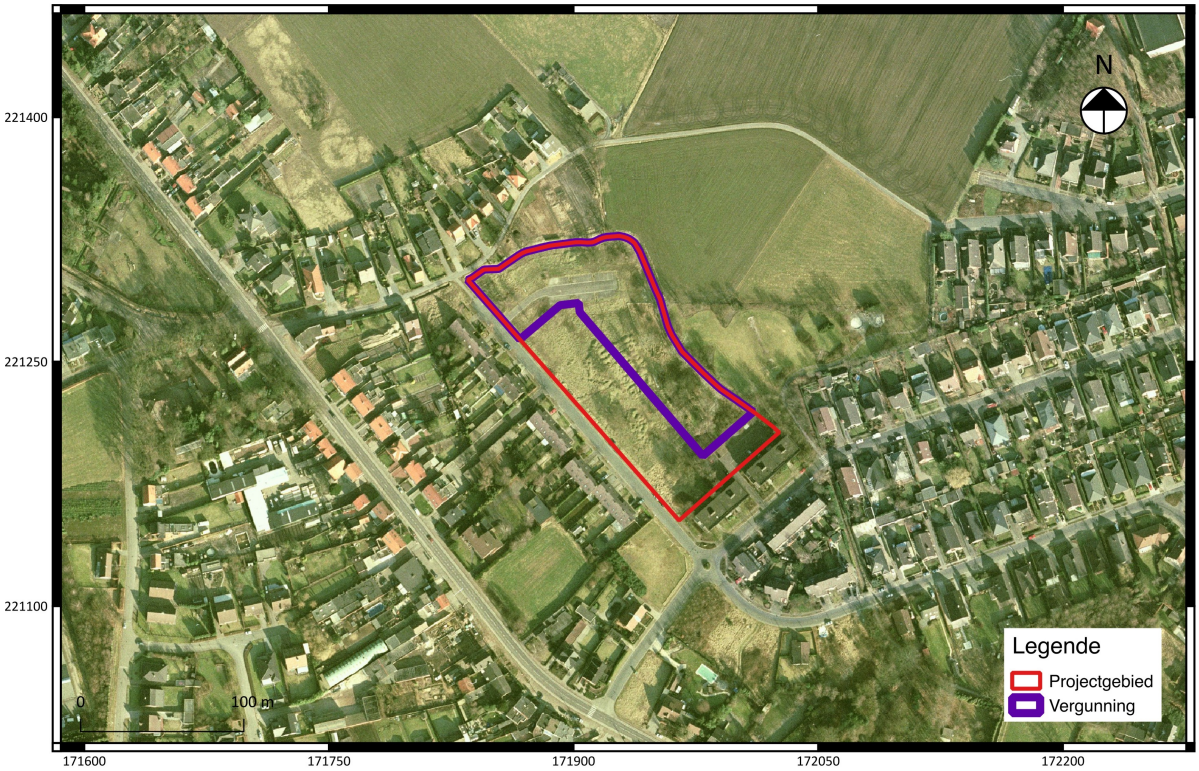

Fig. 1.11: Luchtfoto uit 2000-2003 met aanduiding van het projectgebied[13].

Fig. 1.12: Luchtfoto uit 2016 met aanduiding van het projectgebied[14].

[13] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).
[14] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

Historische kaarten tonen een onbebouwd terrein aan dat in gebruik is geweest als akker of nat weiland. De kaart van Ferraris uit 1777 (fig. 1.9) toont een akkerlandschap met een weg die doorheen het projectgebeid gaat. De Kleine Meirbeek komt nog niet voor. De kunstmatige vijver "Kleine Meir" wel. De 19de eeuwse kaart van Vandermaelen (fig. 1.10) toont wel deze beek en niet meer de weg, die verlegd is geweest. Dit wijst erop dat deze beek is gegraven. Binnen het projectgebied is het akkerlandschap veranderd in een nat weiland. Waarschijnlijk als gevolg van deze beek.

Op de luchtfoto van 2000-2003 (fig. 1.11) is de parking al wel aangelegd (voor een toekomstige wijkuitbreiding die er uiteindelijk nooit is gekomen), maar is er nog geen sprake van de woningen ten noordoosten van de Pastoor Van Loenhoutstraat. Op een luchtfoto van vorig jaar (fig. 1.12) is duidelijk te zien dat er sprake is van grondopslag. Het betreft een sanering van een slibdepot. Hierbij werd een kleine gracht achter de woningen langs de Pastoor Van Loenhoutstraat gedempt.

1.2.3 Bestaande infrastructuur

De bestaande infrastructuur bestaat uit een parking en een braakliggend terrein met enkele bomen langs de Kleine Meirbeek waarbij de voormalige slibopslag is verdwenen (fig. 1.13).

Fig. 1.13: Luchtfoto uit 2017 met aanduiding van het projectgebied[15].

1.2.4 Confrontatie met de geplande werken

De geplande werken bestaan uit de aanleg van een park en bestaat dit uit het uitbreken van de bestaande parking en riolering onder de parking; het aanleggen van een beperkte parking met een

[15] Onderliggende kaartlaag: © Geopunt (AGIV).

opbouw van 59 cm. langs de straat; het aanleggen van wandelpaden met een opbouw van 25 cm. ; het aanleggen van een afwatering in een voormalige gracht en doorsteken naar de Kleine Meirbeek; het verwijderen, snoeien en bijplanten van groen; het plaatsen van banken en houten speeltuigen (fig. 1.5 - fig. 1.6).

De aard van de werken, de bestaande toestand, de bodemopbouw en de archeologische voorkennis maakt dat een archeologisch onderzoek niet te verantwoorden is aangezien de dikke antropogene bodem een goede afdekking vormt voor potentieel archeologische resten. De geplande werken zijn bovendien zo beperkt in omvang en diepte dat deze het archeologisch vlak niet zullen bereiken aangezien het bestaande maaiveld blijft behouden. De enige uitzondering hierop is het uitbreken van de bestaande parking en de hieronder gelegen riolering, waarbij deze reeds potentieel het archeologisch vlak heeft verstoord. De aanleg van de nieuwe parking vindt grotendeels plaats op de uit te breken inrit van de huidige parking. De doorsteek van de afwatering uit de voormalige gracht vormt een zeer smalle verstoring die niet opweegt tegen een archeologisch onderzoek. Hoewel de sanering van het slib slechts aangevoerde grond betreft is het onduidelijk of hiervoor de teelaarde werd afgegraven. De huidige toestand van het terrein wijst hier initieel niet op.

1.3 Samenvatting

Voor de aanleg van een park dient er een inschatting gemaakt te worden van het archeologisch potentieel.

Doordat de werken van die aard zijn dat ze een zeer beperkte ingreep in de bodem vormen, met uitzondering van het uitbreken van de bestaande parking die als verstoord kan beschouwd worden, is verder archeologisch onderzoek niet te verantwoorden.

Bijlage

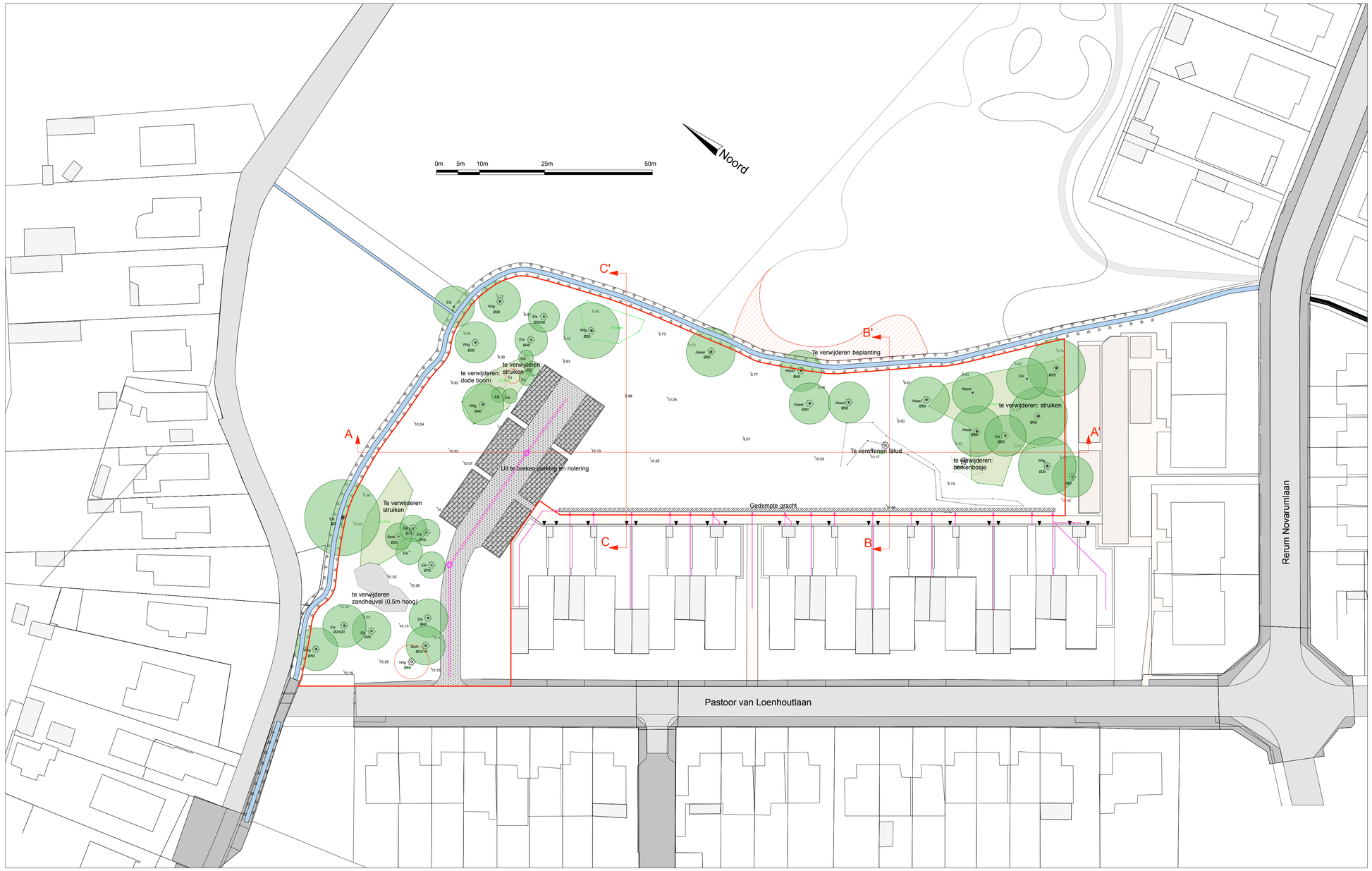

Legende

- Betonklinkers
- Asfalt
- ruigte
- Projectcontour

CLUSTER landschap en stedenbouw

Vrijheidstraat 32, bus15 - 2000 antwerpen
tel/fax. +32 3 663 00 42

info@clusterlandscape.be
www.clusterlandscape.be

CLUSTER landschap | stedenbouw

Groep Infrabo

Langstraat 65 - 2260 Westerlo (Tongerlo)
tel. +32 14 58 50 05
fax. +32 14 59 03 67

info@infrabo.be
www.infrabo.be

Groep Infrabo

Dossiernummer: WI 2003/1430/03
project Pastoor Van Loenhoutlaan - Wegen, riolen en omgevingswerken in Malle

Aantal Plannen: 5

Plan nummer: 2/5

VOORONTWERP

Omschrijving: Grondplan bestaande toestand

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Malle

Adres: Pastoor van Loenhoutlaan, 2390 Westmalle

Kadastraal: 0709A, 709K3, 712B

Opdrachtgever:

Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)

Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel
tel. 02 505 45 45

info@vmsw.be
www.vmsw.be

Schaal: 1:500 (A1 formaat)

Datum 24 maart 2017

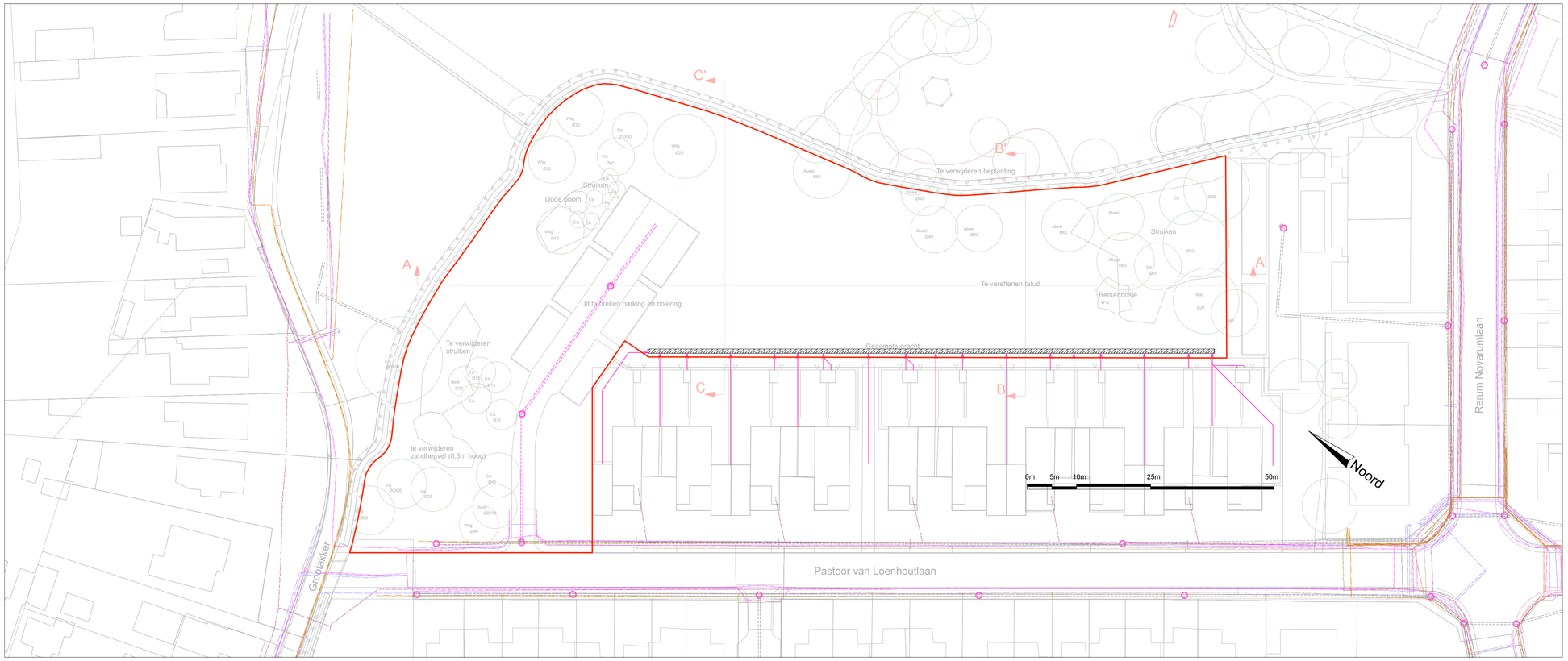

CLUSTER landschap en stedenbouw

Vrijheidstraat 32, bus15 - 2000 antwerpen
tel/fax. +32 3 663 00 42

info@clusterlandscape.be
www.clusterlandscape.be

CLUSTER landschap | stedenbouw

Groep Infrabo

Langstraat 65 - 2260 Westerlo (Tongerlo)
tel. +32 14 58 50 05
fax. +32 14 59 03 67

info@infrabo.be
www.infrabo.be

GROEP INFRABO

Dossiernummer: WI 2003/1430/03
project Pastoor Van Loenhoutlaan - Wegen, riolen en omgevingswerken in Malle

Aantal Plannen: 5

Plan nummer: 3/5

VOORONTWERP

Omschrijving: Bestaande nutsleiding en riolering.

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Malle

Adres: Pastoor van Loenhoutlaan, 2390 Westmalle

Kadastraal: 0709A, 709K3, 712B

Opdrachtgever:
Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)

Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel
tel. 02 505 45 45

info@vmsw.be
www.vmsw.be

Schaal: 1:500 (A1 formaat)

Datum 24 maart 2017

Legende

- Bestaande bomen
- Nieuwe bomen
- Te verwijderen
- Vaste beplanting met struweel van meidoorn, hazelaar en wilde liguster
- Parking in betonsteen met meidoornhaag
- Pad in porfiersplit met metalen afboording
- Zitbank
- Grasbrug met inkokering bestaande beek
- Rioolbuizen voor hemelwaterafvoer

CLUSTER landschap en stedenbouw

Vrijheidstraat 32, bus15 - 2000 antwerpen
tel/fax. +32 3 663 00 42

info@clusterlandscape.be
www.clusterlandscape.be

CLUSTER landschap | stedenbouw

Groep Infrabo

Langstraat 65 - 2260 Westerlo (Tongerlo)
tel. +32 14 58 50 05
fax. +32 14 59 03 67

info@infrabo.be
www.infrabo.be

Groep Infrabo

Dossiernummer: WI 2003/1430/03
project Pastoor Van Loenhoutlaan - Wegen, riolen en omgevingswerken in Malle

Aantal Plannen: 5

Plan nummer: 4/5

VOORONTWERP

Omschrijving: Voorstel aanleg van publieke ruimte

Provincie: Antwerpen

Gemeente: Malle

Adres: Pastoor van Loenhoutlaan, 2390 Westmalle

Kadastraal: 0709A, 709K3, 712B

Opdrachtgever:

Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)

Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel
tel. 02 505 45 45

info@vmsw.be
www.vmsw.be

Schaal: 1:500 (A1 formaat)

Datum: 24 maart 2017

Dwarsdoorsnede: Parking in Betonstraatsteen

Schaal: 1/25

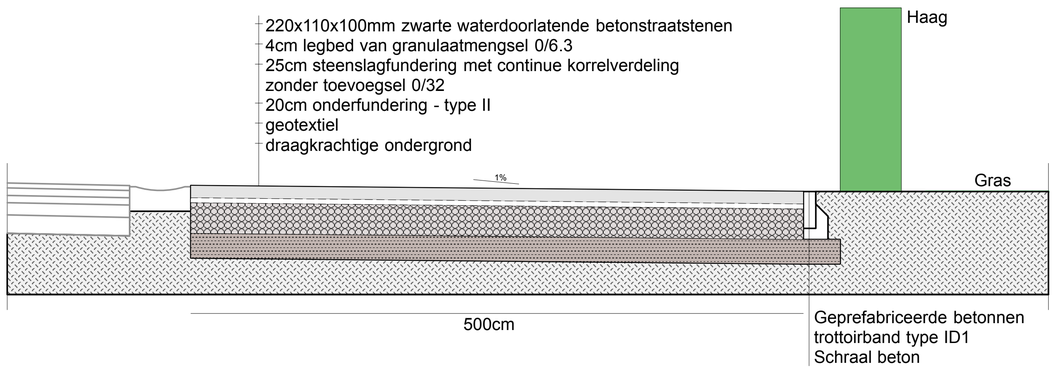

Dwarsdoorsnede: Pad in porfiersplit met metalen opsluiting

Schaal: 1/25

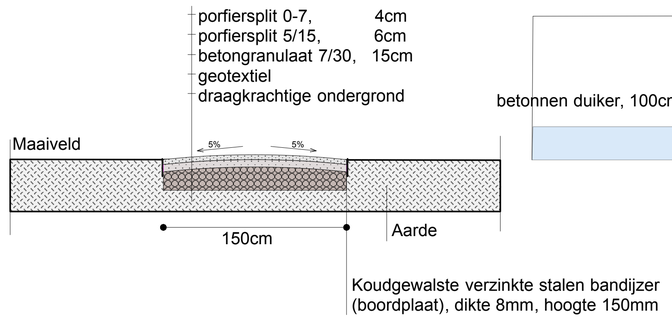

Dwarsdoorsnede: Grasbrug met duiker

Schaal: 1/25

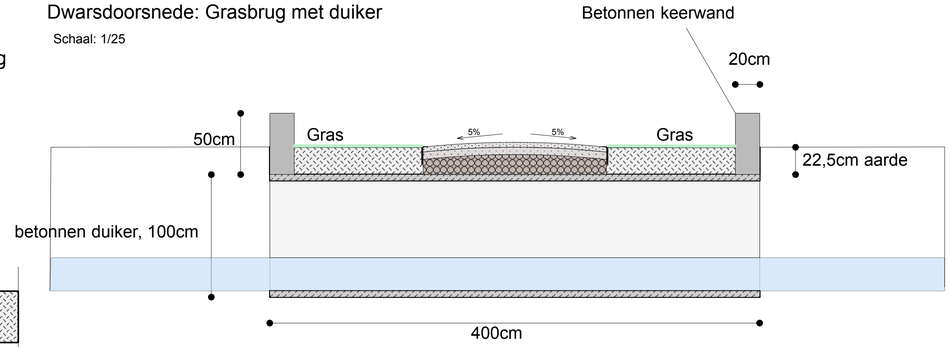

Dwarssnede BB'

Schaal: 1/200

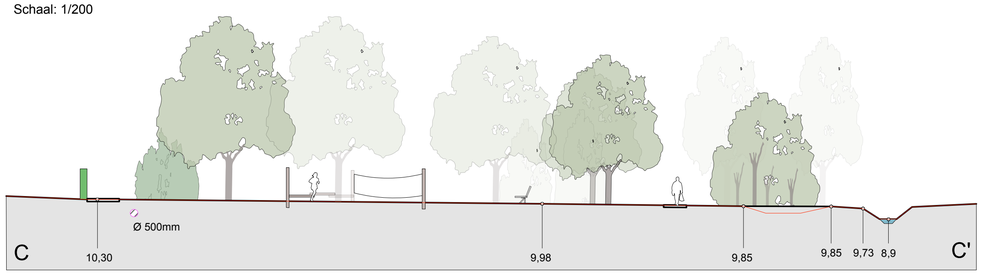

Dwarssnede CC'

Schaal: 1/200

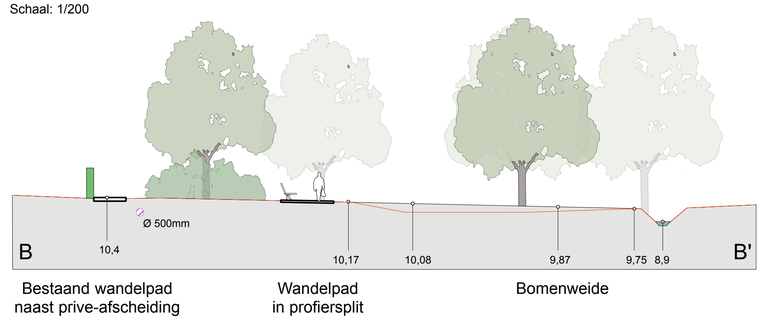

Langssnede AA'

Schaal: 1/300

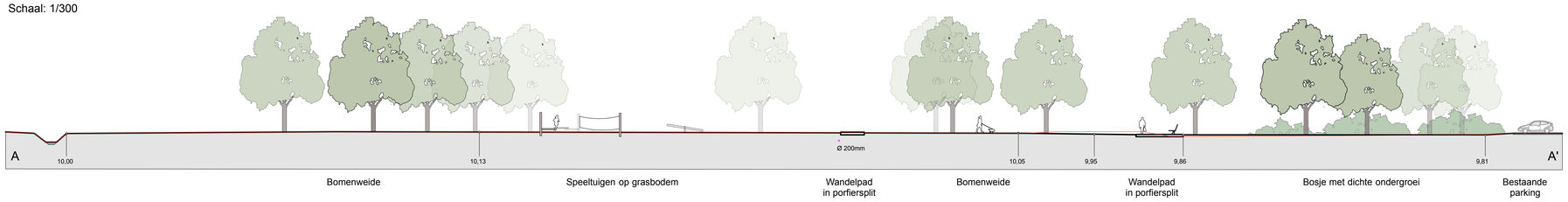

CLUSTER landschap en stedenbouw

Vrijheidstraat 32, bus15 - 2000 antwerpen
tel/fax. +32 3 663 00 42

info@clusterlandscape.be
www.clusterlandscape.be

CLUSTER landschap | stedenbouw

Groep Infrabo

Langstraat 65 - 2260 Westerlo (Tongerlo)
tel. +32 14 58 50 05
fax. +32 14 59 03 67

info@infrabo.be
www.infrabo.be

GROEP INFRABO

Dossiernummer:	WI 2003/1430/03 project Pastoor Van Loenhoutlaan - Wegen, riolen en omgevingswerken in Malle
Aantal Plannen: 5	Plan nummer: 5/5
VOORONTWERP	
Omschrijving:	Dwarsdoorsnedes en type dwarsprofielen
Provincie:	Antwerpen
Gemeente:	Malle
Adres:	Pastoor van Loenhoutlaan, 2390 Westmalle
Kadastraal:	0709A, 709K3, 712B
Opdrachtgever:	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) Koloniënstraat 40 - 1000 Brussel tel. 02 505 45 45 info@vmsw.be www.vmsw.be
Schaal: Diverse (A1 formaat)	Datum 24 maart 2017